

Rigsdagstidende.

1850. Forhandlingerne paa Landstthinget. № 122.

39te Møde.

Tirsdagen den 26de Marts.

(Forts.)

Orsted: Den ærede Ordfører har under Ventilationerne med Hensyn til § 8 paaberaabt sig, at den, som vil Diemedet, ogsaa maa ville Midlet. Men dersom man skulde gjøre saadan Brug af den Sætning, han her synes at ville gjøre, vilde man vistnok komme til de forunderligste Resultater. Naar man vil et Diemed, skal man ikke ville det paa Bekostning af alle andre Formaal, og allermindst paa Bekostning af Retfærdigheden. Det maa ogsaa antages at være det forelagte Lovudkastets Hensigt, at befordre Hovoriets Afløsning, men kun paa en retfærdig Maade, og dersom altsaa Forpagteren bliver bragt i en tiensynlig Fare for at lide Uret ved de Bestemmelser, der ere foreslaaede, forekommer det mig, at man maa være besejret til at erklære sig derimod, og hellere finde sig i det Ophold, der kunde finde Sted i Hovoriets Afløsning, ved tilbørligt Hensyn til Forpagterens Ret, end ved at fremskynde Afløsningen paa Bekostning af denne Ret. Det er dog noget af det Allervigtigste i en Stat, at man er sikret sine Rettigheder, saa at de ikke fravendes Noget mod hans Villie, og han heller ikke ved Forandringer i sin Retstilstand gives til Pritis for vidtløftige og tvivlsomme Stridigheder, for at kunne nyde Godt af en Ret, som i og for sig var aldeles klar. Naar iøvrigt den ærede Ordfører har meent, at Forpagteren ikke kan være Fare underkastet for at komme i Forlegenhed derved, at han nødes til at sørge for en Arbeidskraft, som han ikke, saalænge han havde Hovoriets, var pligtig til at sørge for, og naar han i denne Henseende paaberaaber sig, at Forpagteren nuomstunder er forsynet med Midler til at dyrke en Deel af Jorden, fordi det betingede Hovori under den kraftigere Driftsmaade,

som nu behøves, er utilstrækkelig: — skal jeg tillade mig at bemærke, at det ikke paa alle Steder og under alle Forhold er Tilfældet, og at der ialtsald i det Dieblif, et fuldstændigt Hovori afløses, behøves dertil noget ganske Andet end før. Den ærede Ordfører har misforstaaet mig, naar han sætter det, jeg har anført om den Ulempe, Forpagteren kunde lide ved de Forhold, der opstaae med Hensyn til de til Gaardens Drift uden Hovori fornødne nye Arbeidskræfter, i Forbindelse med hvad jeg har ytret om hans blot temporaire Besiddelse. Disse to Omstændigheder anførte jeg i et ganske andet Sammenhang, idet jeg meente, at Forpagteren ved Hovoriets Afløsning mod utilstrækkeligt Bederlag lider mere end Godseieren, forsaavidt denne, naar han ved Hovoriets Afløsning paa altfor lempelige Vilkaar taber i sin øieblikkelige Indtægt, dog tildeels faaer Erstatning derved, at Bondegaarden bliver mere værd, fordi den har mindre Byrder, hvilket er en Regres, som Forpagteren paa ingen Maade har. Naar den ærede Ordfører paaberaaber, at Forpagteren altid har Recurs til Domstolene, da kan jeg ikke indsee, at han derved er sikret; thi Domstolene kunne jo dog ikke fritage ham for at rette sig efter Hovorietsbestemmelserne, og Domstolene have vanskeligt ved at bedømme hvilke Fordringer, han kan gjøre til Eieren med Hensyn til Tilveiebringelsen af de Midler, som nu ere fornødne, for at han kan fortsætte sin Drift. Og naar det forholder sig saa — som det gjør, at Forpagteren i den senere Tid maa svare meget høi Afgift, maa det være saameget desto haardere, at der nu ved Lovens paaføres ham et betydeligt Tab, og det saameget mere, som de Afgifter, han i lykkelige Tider har paataget sig, let kunne blive meget byrdefulde i den nærmest kommende Tid, som maastee vil blive mindre gunstig for Agerdyrkeren. Forsaavidt der har været Tale om et af en æret Lands-